

Role hospitace v odborném výcviku

The background image shows the interior of a church. In the center is an ornate altar with a decorative facade. To the left is a wooden pulpit. The church has high windows on the right side, and the floor is made of light-colored tiles with a dark pattern. The walls are light-colored with some religious artwork.

Hlavní trendy v pohledu na roli lektora
ve vzdělávání

Kostelec nad Černými lesy

Petr Mach, FPE ZČU v Plzni

23. – 24. 10. 2012

Funkce hospitace

- ❖ Diagnostická
 - d. vzdělávacích potřeb učitelů
 - d. vzdělávacích potřeb žáků
 - d. podmínek vzdělávacího procesu
 - d. prostředků vzdělávacího procesu
 - d. efektivity vzdělávacího procesu
- ❖ Řídící a organizační (součást personální práce)
- ❖ Reflexní a sebereflexní
- ❖ Evaluační
- ❖ Jiné

Koncepce hospitace

Řešení v rámci projektu ESF Cesta ke kvalitě/B s registračním číslem CZ.1.07/4.1.00/06.0014.

Cílem bylo vytvořit vhodný hospitační nástroj, který by splňoval v maximální míře všechny relevantní požadavky na hospitační činnost v obecné rovině a zároveň by byl primárně určen pro odborný výcvik.

Výstup: vytvoření a ověření evaluační nástroje, který by dokázal monitorovat podstatné jevy v odborném výcviku a zároveň by poskytoval důležité informace o systému vzdělávání na daném typu školy.

Řešitelský tým:

PhDr. Miroslava Miklošíková, Ph.D. VŠB – TU Ostrava

Ing. Emil Kříž, Ph.D. Česká zemědělská univerzita v Praze

Dr. Petr Mach, CSc. ZČU v Plzni.

Koncepce nástroje

Cílem bylo vytvořit hospitačního arch, který by umožňoval získávat důležité indikátory odborného výcviku zaměřené na:

- ❖ obsah a organizaci výuky odborného výcviku
- ❖ proces učení teoretických předmětů a výcviku
- ❖ metody a formy výuky odborného výcviku
- ❖ podmínky, prostředí, sociální klima a role sociálních partnerů odborného výcviku
- ❖ roli učitelů odborného výcviku a instruktorů
- ❖ reflexi subjektů odborného výcviku.

Takto pojatá koncepce hospitačního archu vymezuje i cílovou skupinu, pro kterou je arch určen (management školy, učitele, sociální partnery, žáky).

Tvorba hospitačního archu

Předpilotáž

Prvotní varianta hospitačního archu byla „předpilotně“ ověřována v reálném školním prostředí na dvou středních školách (v Ostravě a v Plzni).

Jako výchozí formát hospitačního archu byl zvolen formát xls (Microsoft Excel).

Do jednotlivých buněk archu lze vkládat různě dlouhý text., rychlá je i navigace v jednotlivých položkách archu. Důležitější je však možnost snadné a bezpečné archivace hospitačních archů v rámci celé školy. Jejich snadné třídění, propojování s jinými databázovými soubory a možnost propojení s elektronickým evaluačním systémem školy. V průběhu předpilotní fáze byly vytvořeny čtyři různé varianty hospitačního archu.

Tvorba hospitačního archu

Připomínky učitelů odborného výcviku a managementu škol z předpilotní fáze ohledně vysoké náročnosti na znalosti z teorie řízení odborného výcviku, pedagogicko-psychologických a didaktických disciplín vedly k vytvoření nápovědy k hospitačnímu archu. Nápověda má dvě formy:

- ❖ První forma je v podobě komentářů k jednotlivým buňkám formuláře hospitačního archu.
- ❖ Pro případ práce s hospitačním archem v tištěné podobě, byl vytvořen dokument „Manuál k hospitačnímu záznamovému archu“.

Tvorba hospitačního archu

Pilotní ověření

Pilotní ověření hospitačního archu bylo provedeno v reálných podmínkách různých středních škol a učilišť. Náhodně bylo vybráno šest škol s různými obory vzdělání.

Ověření se uskutečnilo v těchto vzdělávacích oborech:

Zemědělské práce 41-51-E/01; 41-52-H/01 Zahradník; 29-54-H/01

Cukrář; 41-55-H/01 Opravář zemědělských strojů; 41-55-E/01

Opravářské práce; 33/66-51-H/01 Prodavač; 33 /66-51-H/01 Aranžér;

26-41-L/01 Mechanik, elektronik; 33-56-H/01 Truhlář; 36-52-H/01

Instalatér a dalších.

Metodika ověřování

Ověřování hospitačního archu prováděli nezávisle dva různí pracovníci školy v různých oborech vzdělávání, které se na škole vyučují. Hodnotitelé obdrželi metodický postup, jak s hospitačním archem pracovat a jak jej hodnotit.

Postupy:

- ❖ zpracování oponentského posudku na vlastní „Hospitační záznamový arch“
- ❖ zpracování oponentského posudku na „Manuál k hospitačnímu archu“
- ❖ dotazníkové šetření
- ❖ řízený strukturovaný rozhovor.

Metodika ověřování

Výsledky byly následně porovnávány.

Na základě posouzení a komparace připomínek hodnotitelů s hlavními záměry evaluačního nástroje byly vytvořeny finální dokumenty - „Výuka v odborném výcviku - Hospitační záznamový arch“ a „Manuál k hospitačnímu záznamovému archu“

Problémy při práci s archem

Hospitační záznamový arch byl primárně koncipován jako jeden z prostředků řízení a evaluace školy.

Kromě této komplexní diagnostiky průběhu odborného výcviku lze nástroj úspěšně využít i pro účely monotematické hospitace, která může být zaměřena na dílčí jevy odborného výcviku.

Z toho vyplývá, že hospitující musí dobře zvládat kompetence odborné, všeobecně pedagogické a psychologické a rovněž kompetence v oblasti řízení školy. Navíc musí být ještě doplněny kompetencemi z oblasti metodiky konkrétního odborného výcviku.

Tyto vysoké požadavky na hospitujícího jsou však nutné pro efektivní využívání archu jako evaluačního nástroje.

Problémy při práci s archem

Předhospitační rozhovor

Pozorovací část

Analytická část - analýza by se neměla omezovat jen na černobílé posuzování průběhu výcviku, na konstatování silných a slabých stránek. Hospitující by měl analytickou fázi uskutečňovat podle předem připravených kritérií. Metodickou pomoc najde hospitující opět v nápovědě k buňkám archu nebo v „Manuálu k hospitačnímu záznamovému archu“.

Pohospitační rozhovor

Post - průzkum

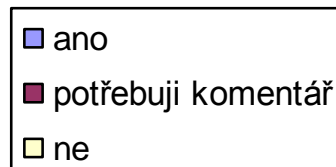
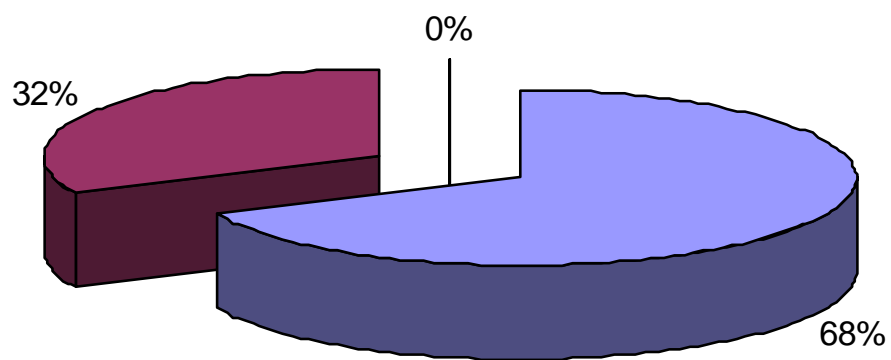
Průzkum postoje učitelů praktického vyučování a odborného výcviku k hospitacím a hospitačnímu archu.

Průzkum byl proveden s odstupem jednoho roku po zveřejnění archu na školách v celé České republice v oboru Asistent zubního technika (nebo Diplomovaný zubní technik)

Metodika – dotazníkové šetření.

Respondenti – učitelé odborného výcviku v předmětu Zhotovování stomatologických protéz (23 respondentů – 70 % návratnost).

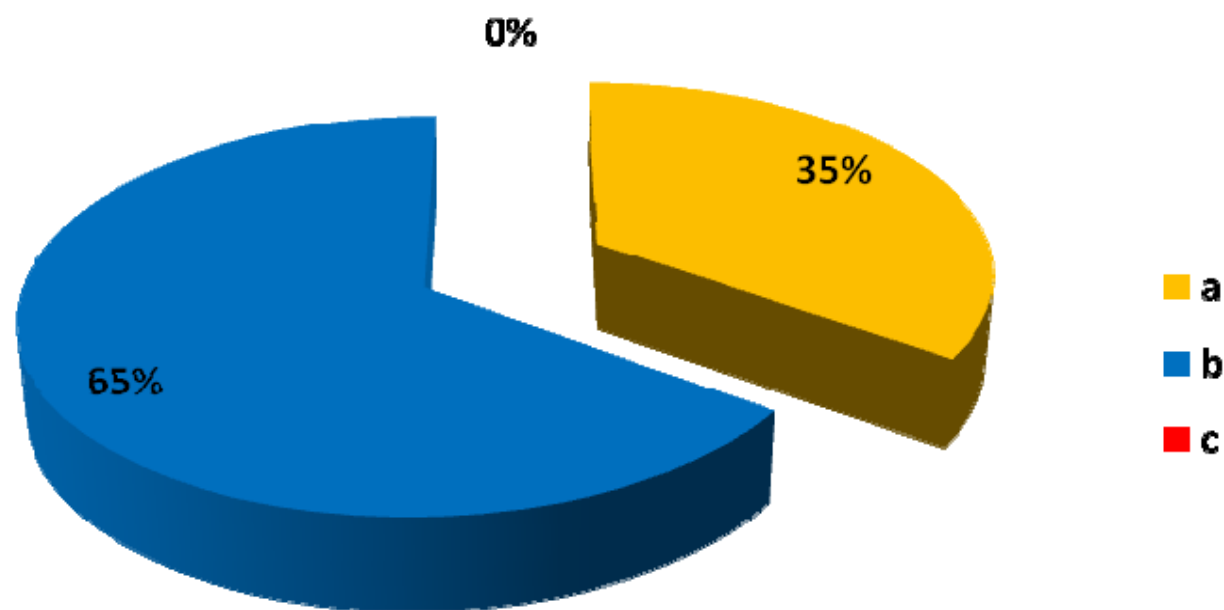
Je hospitační arch srozumitelný ?

8. Zvolené otázky se vztahují jen k vyučovanému předmětu (Zhotovování stomatologických protéz)?

a) ano

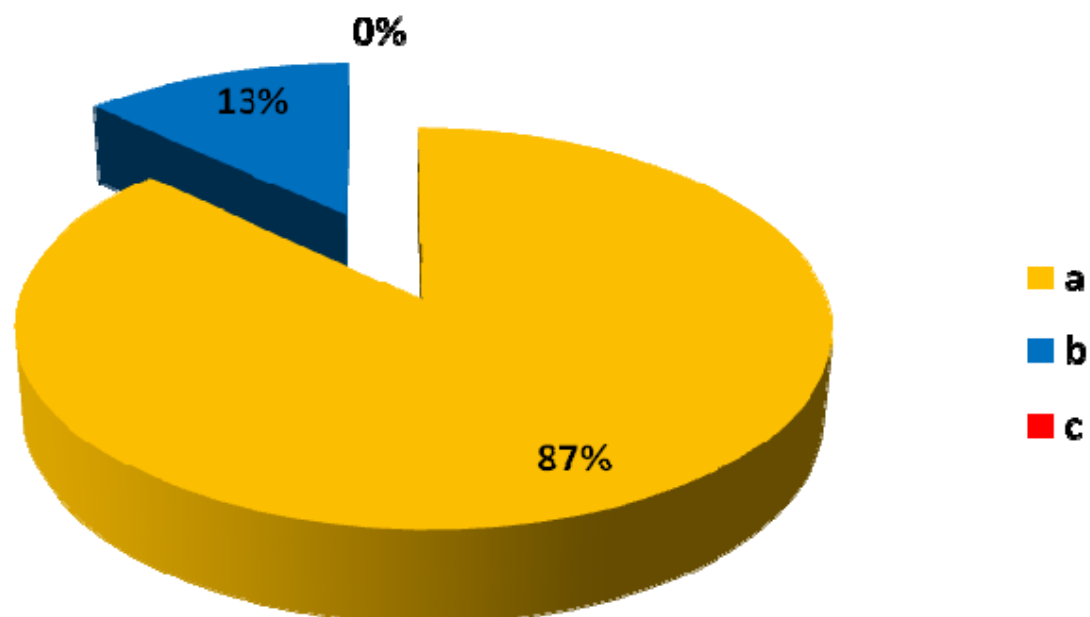
b) ne, lze jej použít obecně

9. Použitá hodnotící stupnice otázek je dostatečná?

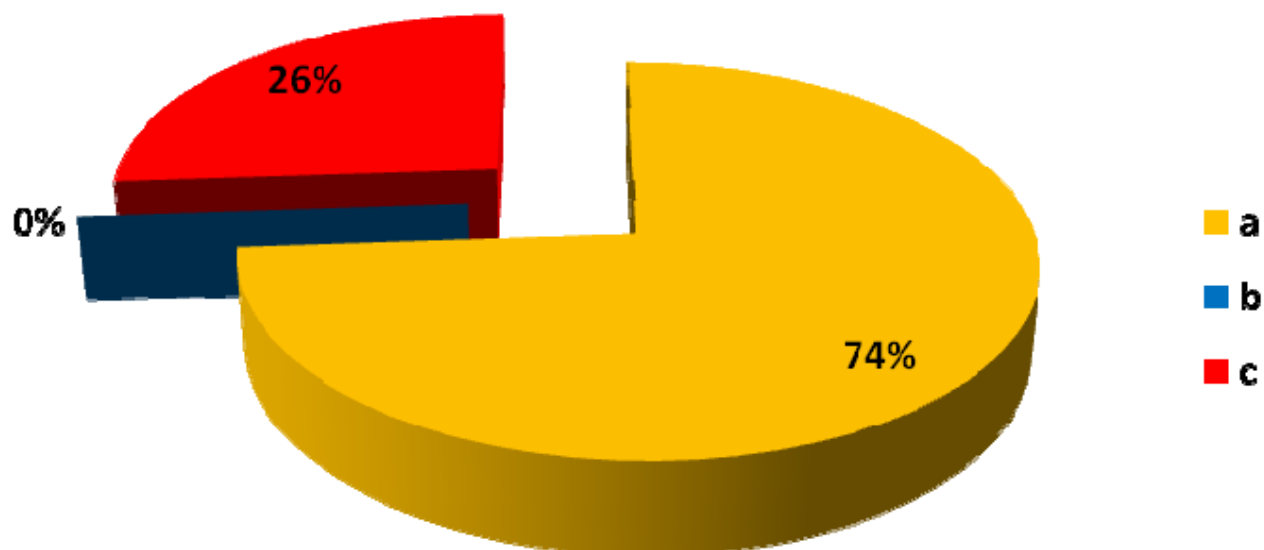
a) ano

b) ne

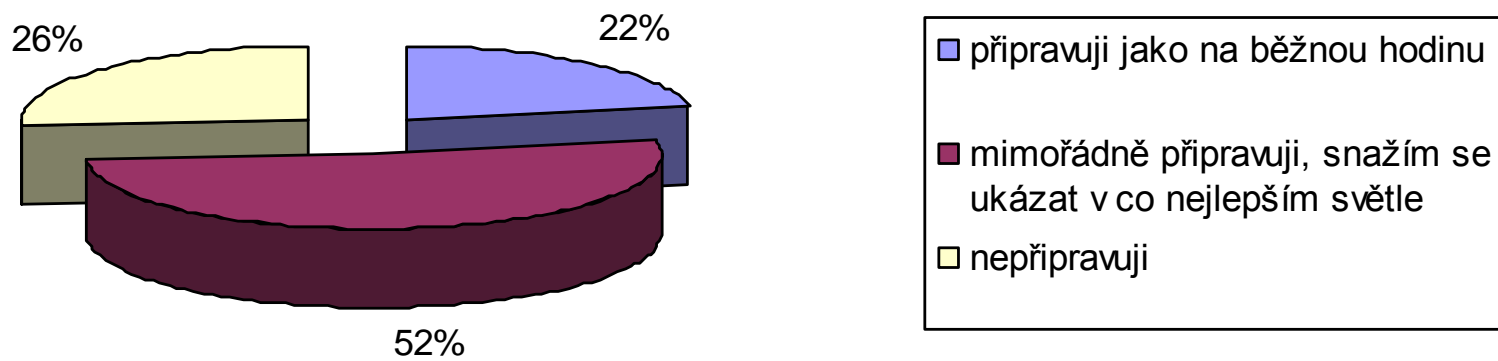

10. Počet zvolených otázek:

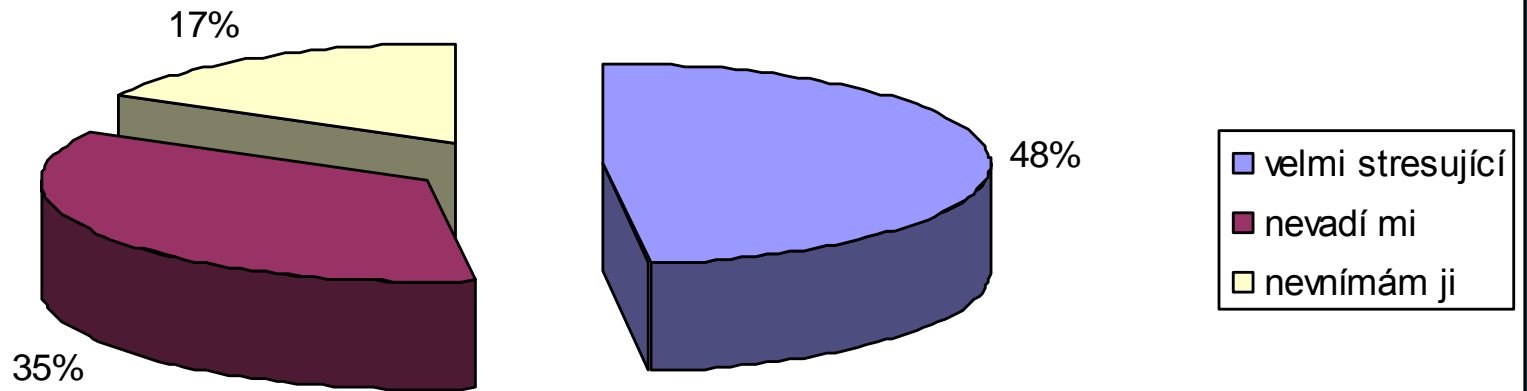
- a) je dostačující
- b) je nedostačující
- c) je zbytečně rozsáhlý

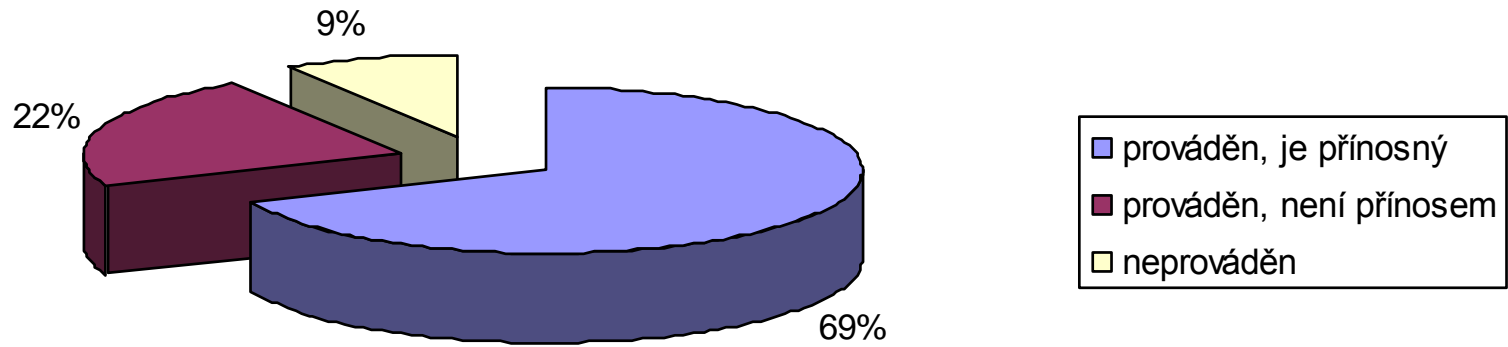
Na ohlášenou hospitaci se:

Hospitace v mé výuce:

Pohospitační pohovor:

Závěr

Aby mohlo dojít k naplnění této funkce, je třeba výsledky hospitací (včetně dílčích kategorií) zařadit do celkového kontrolního a informačního systému školy.

Závěrečná zpráva projektu i ohlasy ze škol svědčí o tom, že se podařilo vytvořit evaluační nástroj, který přispívá k vytvoření jednotné metodiky zpracování hospitací v odborném výcviku na odborných a profesně připravujících školách.

<http://www.nuov.cz/ae>

http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/13_Vyuka_v_odbornem_vycviku.pdf

Děkuji za pozornost